

Danielle Bajomée, *Duras o la douleur*. Éditions universitaires, Bruxelles, 1989.
[Traducció: TNC]

El pessimisme radical de Duras —Daniel Sibony va parlar de *depressió*— no és cap mena de dolorisme. Encara que s'acumulin les declaracions que destaquen la concepció *tràgica* que l'autora es fa de l'existència («viu perquè plora», *Roma*), Duras no deixa de manifestar que la desesperació «obre» l'ésser, que n'autoritza la fusió —en la impersonalitat així guanyada— amb la comunitat dels vius, que participa d'una ferida universal. La desesperació i el dolor són necessaris i fonamentals, i en arrencar-nos dels límits del jo permeten l'harmonia efusiva en una mena d'èxtasi. Aquest esdeveniment pur que s'anomena *el dolor*, el qual pot fer embogir fins a perdre la raó, envaeix l'ésser fins a confondre-s'hi. [...]

És important no negligir la dimensió ontològica del patiment. Per ser més precisos, només una ontologia fenomenològica sembla capaç d'explicar o de tematitzar allò que Duras desenvolupa literàriament. [...] L'ésser és un fenomen en tota la seva amplitud si es presta a l'afectivitat. La identificació de l'ésser amb un fenomen no pot ser reduït a la representació o a l'espectacle. No hi ha cap *saber* absolut, des del moment en què allò absolut es produeix en la immediatesa del sentiment. L'afectivitat és la coincidència amb si mateix, i el propi patiment en constitueix el fonament. «L'ésser —escriví [el filòsof] Michel Henry— l'afectivitat, és patiment per essència». Abans que l'objecte li sigui manifestat, el subjecte és, en el sentiment, la manifestació de si mateix a si mateix. Si l'essència del sentiment consisteix doncs a sentir-se a un mateix, si el patiment no és una simple determinació entre altres possibilitats, aleshores és legítim dir que «l'existència es descobreix patidora en origen».

En aquest nivell en el qual el patetisme identifica el dolor amb l'afectivitat originària, i en el qual el patiment revela allò absolut, seria fals reduir el patiment al dolor d'una manera pura i simplista. Patir, per a Henry, és sentir-se a si mateix en la pròpia immanència: i per això pot arribar a identificar com una mateixa tonalitat el dolor i l'alegria.

Em sembla inqüestionable que Duras, per la seva part, també retroba aquest *patetisme absolut*, [ahora que] rebutja una interpretació únicament psicològica de l'afectivitat. [...] No hi ha dubte que per a Duras l'ésser també es revela sense reserves a través del patiment. Però, per a l'autora, aquest ésser està marcat per una incompleció —si no per una vacuïtat— que l'emparenta amb el no-res. Caldria doncs parlar més aviat d'una catàstrofe de l'ésser. Sentint-se, els personatges de Duras es troben en falta a si mateixos, en comptes de coincidir amb ells mateixos. El patiment, per a Duras, no sempre es pot convertir en alegria [...]. Malgrat tots els seus esforços, l'autora sap que el dolor no es pot eliminar. Al fons de l'ànima, hi regnen l'aflicció i el sentiment d'absència. El dolor és aquesta experiència que el subjecte fa de si mateix com si escapés de si mateix, i és a través del dolor que l'ésser es viu en el món com quelcom caduc i sempre fracassat.